

kommen til Anvendelse, efterat hiint Forhold er ophørt, ikke passer til de nærværende Forhold; det har viist sig uholdbart for Domainestyrelsen at indlade sig paa, af Hensyn til de concrete Omstændigheder at modificere de almindelige Regler, ligesom Resolutionen af 1ste Juli 1846, naar man skal holde sig til den, som den er, medfører væsentlige Ulemper. Den hele Resolutions Anvendelse og Brugbarhed beroer paa Taxationerne af Bøndergodset, og det er en Selvfølge, at Bønderne aldrig ere fornøiede med disse Taxationer; saalænge de nu i sidste Instants beroe paa Domainestyrelsens Afgjørelse, vilde Bønderne altid formene sig brostholdne, og, da selv de kraftigste Mænd dog ikke i Tidens Længde kunne modstaae en daglig Kamp med Opinionen, er det deraf en Folge, at disse Taxationer altid ere blevne trykkede lavere ned. Der har været mange Klager over Taxationerne i de sidste Aar; jeg troer dog upartist at kunne sige, at de fleste have været ugrundede; men derimod er det vist, at disse Klager have frembragt det Resultat, at Taxationerne ere blevne nedsatte. Naar der iøvrigt er Spørgsmaal om at substituere en anden Autoritet, som kunde, uden at være forud mistænkt for at være for streng, virke veiledende med Hensyn til dette Forholds Ordning, saa veed jeg virkelig ikke noget bedre Forslag end det, som er fremsat i Lovudkastets § 4. Jeg seer deri intet Indgreb i den administrative Myndighed; thi jeg har Erfaring for mig, at det i disse Forhold, hvor der er Spørgsmaal om, ved mangen Leilighed at skænke Noget bort af Statens Gods, uden at det er muligt i ethvert enkelt Tilfælde at have en Lovregel for sig, og uden at have nogen anden Veiledning end det almindelige store Formaal, som Lovgiveren har havt for Øie, nemlig at fremme Selveiendom, er en meget vanskelig Sag for en Autoritet, at gaae frem med Sikkerhed. Det er efter min Mening en ret heldig Tanke, at der er opstillet en øverste Revision- og Recours-Instants, sammensat af den lovgivende Magts forskellige Bestandsdele, som skal afgjøre Sagen og bestemme, hvorledes ogsaa i det enkelte Tilfælde Kronens Gods bør overgaae til Selveiendom. Jeg troer heller ikke, at det Arbejde, der vil frem-

staae for en Commission, sammensat paa den Maade, vil være uoverkommeligt. Naar man seer hen til, hvorledes Forslaget § 4 er affattet, idet der staaer, at der for hvert enkelt Gods skal paa Stedet selv fastsættes og bestjendtgjøres Afsløningssummen, fremgaaer vel deraf strax, at det er et betydeligt Arbejde, som vil fremstaae, naar saadanne Foranstaltninger skulle i kort Tid iværksættes for samtlige Godser; men jeg troer dog, at Commissionen, ved at lægge en fornuftig Plan for hele Arbejdsvirkomheden, vil kunne formindske Arbejdet betydeligt, og vil navnlig med langt større Held og langt større Lillid kunne anvende de locale Embedsmænd, end hidtil har været Tilfældet for Domainestyrelsen. Jeg skal iøvrigt bemærke, at de Taxationer, som saaledes maatte blive fastsatte for hvert enkelt Gods, vistnok hensigtsmæssigt bør indskrænkes til kun at være en vis Tid, saaledes at det paalægges Fæstebønderne inden en vis Tid at tage Selveiendom eller ikke; thi det er en Selvfølge, at Taxationen efter en længere Tids Forløb bliver upaalidelig. Jeg anseer det dernæst ogsaa af megen Vigtighed, at der til Lovudkastets § 5 føies nogle udtrykkelige Bestemmelser om, hvorledes der vil være at forholde, naar vedkommende til Selveier blevne Fæstebonde onsker at gjøre Afdrag paa den Capital, som han efter § 2 er berettiget til blot at udstede sin Forskrivning for. Det er nemlig en Erfaringsætning, at en Mand ofte kan ønske, at gjøre contante Afbetalinger paa en Forskrivning, for derved efterhaanden at udvrie sig af sit Gjældsforhold til Staten. Det er ogsaa af Vigtighed for Staten, at dette skeer, ikke fordi jeg anseer den Sikkerhed, som et slikt Pant vil afgive, for at være synderlig upaalidelig, — thi, hvorledes Forholdene end ordnes, maa det dog ansees vist, at et Fæstegods aldrig vil gaae over til Selveiendom saaledes, at der udstedes Forskrivning for Gaardens fulde Værdi; man ordne Sagen, hvorledes man vil, man vælge i den Henseende saa strenge Principer mod Fæstebonden, som man vil, det vil dog altid blive Resultatet, at han faaer Gaarden under dens Værdi, og det bør ogsaa være saaledes efter den Historie, som Kronens Fæstegods har at opvise her i Landet; — men, fordi det i og